

І.Б. Чернікова, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

Є.В. Якуба, здобувач (ХДУХТ, Харків)

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ: ВАЖЛИВІСТЬ І СПОСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сьогодні під значенням слова «аудит» найчастіше розуміють перевірку з метою виявлення фінансових махінацій, правопорушень та зловживань підприємством щодо нецільового використання бюджетних коштів, ухилення від сплати податків, а також помилок, що можуть суттєво впливати на показники звітності підприємства.

Вчені трактують поняття «внутрішнього аудиту» по різному. Бугинець Ф.Ф. визначає внутрішній аудит як організовану на підприємстві, діючу в інтересах його керівництва чи власників та регламентовану внутрішніми нормативними актами, систему контролю за дотриманням встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку, складання та подання звітності, внутрішнього її аналізу та надійністю функціонування всієї системи внутрішнього контролю. Автор праці «Аудит» Дж. Робертсон звертає увагу, що внутрішній аудит – це незалежна діяльність в організації (на підприємстві) з перевірки й оцінки її роботи в її же інтересах. Мета внутрішнього аудиту – допомогти членам організації ефективно виконувати свої функції. Внутрішні аудитори представляють своїй організації дані аналізу і оцінки, рекомендації й іншу необхідну інформацію, що є результатом перевірки. У своїх напрацюваннях вчені Г.В. Харламова, Л.Ф. Ларикова, О.І. Ляхова зазначають, що внутрішній аудит представляє контрольний орган всередині самої фірми, за діяльність якого відповідає саме підприємство. А.Ж. Пшенична стверджує, що внутрішній аудит поряд з контрольними функціями, насамперед, повинен розв'язувати завдання, що входять до сфери аудиту ефективності системи внутрішнього контролю підприємства, охоплювати аналіз і оцінку адекватності, а також якості виконання покладених на цю систему функцій. На думку Т.О. Каменської та О.Ю. Редька, внутрішній аудит є важливим інструментом керівництва для моніторингу ефективності та надійності усіх систем управління підприємством.

Досліджено, на сучасному етапі умов невизначеності в Україні існує декілька способів організації служб внутрішнього аудиту як для приватного, так і для державного секторів: створення внутрішньої служби (підрозділу) аудиту; аутсорсинг; аутстафінг.

До переваг створення внутрішнього підрозділу аудиту на підприємстві, вважаємо за доцільне, віднести конфіденційність та

знання особливостей ведення бізнесу, з обов'язковим виділенням акценту на недоліки: залежність від вищого керівництва; можливу наявність недостатнього досвіду; відсутність певних навичок і знань.

Визначено, безперечними перевагами аутсорсингу (передачі організацією частини своїх завдань чи процесів на договірній основі сторонньому виконавцю - фахівцю в цій галузі, що володіє необхідним досвідом, знаннями та технічними засобами) є:

- висока якість;
- професіоналізм працівників;
- своєчасність;
- незалежність;
- оптимізація витрат на утримання служби внутрішнього аудиту, оновлення програмного забезпечення;
- надійність.

До недоліків слід віднести такі особливості організації:

- високу вартість;
- проблеми, пов'язані з передачею масиву інформації для здійснення послуг;
- ймовірність настання банкрутства компанії, що надає послуги;
- можливе недотримання конфіденційності інформації;
- збільшення терміну прийняття управлінських рішень.

Аутстафінг являє виведення працівників зі штату персоналу підприємства з оформленням їх у штат іншої компанії, але з забезпеченням виконання трудових обов'язків на даному підприємстві (попередньому місці роботи).

На практиці використовується досить рідко, адже до недоліків відносяться: відсутність чіткої нормативної бази в Україні; відсутність контролю в кадрових питаннях.

Для врегулювання вказаних мінусів такого способу організації аудиту на підприємстві, імовірно отримати переваги у вигляді:

- зменшення витрат на оплату праці та ведення документообігу;
- зростання рівень керованості персоналом;
- зосередження на основних напрямках бізнесу.

Отже, при впровадженні внутрішнього аудиту на підприємстві варто критично оцінити переваги та недоліки кожного підходу до організації, виходячи з можливостей, потреб та довгостроковості цілей підприємства.